

prima instanță: V. Boico

dosarul nr. 2ra-863/17

instanța de apel: V. Pruteanu, L. Popova, A. Gavrilița

ÎNCHEIERE

12 mai 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Ion Druță
Tamara Chișca-Doneva

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Mițul (Cerempei) Marina,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mițul (Cerempei) Marina împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Procuraturii Generale a Republicii Moldova, Procuraturii Buiucani, municipiul Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2016, prin care a fost respins apelul declarat de către Cerempei Marina și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 mai 2016 prin care acțiunea a fost respinsă,

c o n s t a t ă :

La data de 03 februarie 2015, Cerempei Marina a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM și Ministerului Finanțelor al RM cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin atragerea ilegală la răspundere penală.

În motivarea acțiunii a indicat că, în baza demersului din 18 aprilie 2014 înaintat de ÎI „Astrahan Lilia”, SUP a IP Buiucani mun. Chișinău, fără efectuarea unei cercetări preliminare, la data de 03 iunie 2014 a pornit contra reclamantei urmărirea penală, în pofida faptului că materialele acumulate demonstau că din 18 ianuarie 2013 aceasta era în concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani și nu a avut nici o atribuție personală la plângerea înaintată de ÎI „Astrahan Lilia”.

Consideră că prin ordonanța din 26 iunie 2014 ilegal a fost recunoscută în calitate de bănuț, ceea ce i-a adus suferințe fizice și psihice ei și copiilor săi minori, pe care îi educă singură și este nevoită și până în prezent să primească cursuri de

tratament a crizei neurologice adusă prin pornirea ilegală a urmăririi penale și emiterea în privința ei a ordonanței de recunoaștere în calitate de bănuț.

Sușține că prin blocarea activității ÎI „Cerempei Marina” de către ÎI „Astrahan Lilia”, care și-a însușit bunuri în sumă de 407 091 lei, a suportat și venit ratat de 150 000 lei.

Menționează că prin pornirea urmăririi penale și recunoașterea sa ilegală în calitate de bănuț, i-a fost adus prejudiciu material în sumă de 557 091 lei.

Afirmă că ulterior prin ordonanța procurorului a fost scoasă de sub învinuire, prin ce s-a dovedit încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Relatează că a fost ilegal învinuită în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, infracțiune foarte gravă, iar rezonanța pornirii urmăririi penale și recunoașterea în calitate de bănuț a fost agravată prin ordonanța din 12 iunie 2014, prin care s-a dispus aducerea sa silită, iar ofițerul de urmărire penală a venit la domiciliu la data de 12 iunie 2014, apoi la data de 20 iunie 2014, informând toți vecinii că ea a comis o infracțiune.

Reiterează că urmărirea penală a durat de la 03 iunie 2014 până la 15 septembrie 2014, perioadă în care a primit traume de sănătate pe care le tratează și astăzi, iar potrivit art. 12 a Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, organul de urmărire penală, procurorul ierarhic superior erau obligați să-și aducă scuze față de ea, pentru supunerea ei urmăririi penale.

Solicită încasarea de la pârâți a prejudiciului material cauzat în sumă de 557 091 lei, și a prejudiciului moral cauzat în echivalent bănesc calculat de instanță.

La data de 02 iulie 2015 reclamanta a depus o cerere de concretizare a pretențiilor împotriva Ministerului Justiției al RM, Procuraturii Generale a RM, Procuraturii Buiucani, mun. Chișinău, intervenient accesoriu Ministerul Afacerilor Interne a RM, prin care a solicitat încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul reclamantei, a prejudiciului material cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală în mărime de 5 000 lei și a prejudiciului moral în sumă de 120 000 lei și a prejudiciului material cauzat în sumă de 387 875 lei.

A mai solicitat obligarea Procuraturii Generale a RM și Procuraturii Buiucani, mun. Chișinău, prin intermediul procurorului Radion Bordian de a prezenta scuze oficiale reclamantei pentru acțiunile ilegale în cauza penală nr. 2014031368 și de a încasa în mod solidar din contul pârâților, în beneficiul reclamantei a cheltuielilor de judecată.

Prin certificatul de schimbare a numelui sau prenumelui eliberat de OSC sect. Râșcani, mun. Chișinău la data de 02 septembrie 2015, Cerempei Marina și-a schimbat datele, fiind în prezent Mițcul Marina.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 mai 2016, acțiunea a fost respinsă ca neântemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 02 noiembrie 2016 a fost respins apelul declarat de către Cerempei Marina și menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 24 mai 2016, prin care acțiunea a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Cu referire la normele citate și în coraport cu materialele pricinii, instanța de apel a considerat legală și întemeiată concluzia primei instanțe de a respinge acțiunea.

Astfel, instanța de apel a accentuat că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare condițiile speciale, existența faptei ilicite, și nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea statului.

De asemenea, instanța de apel a menționat că Cerempei Marina nu a fost trasă la răspundere penală, nu i s-a acordat statutul de condamnat și nici de învinuit, fiind doar bănuită de comiterea unei infracțiuni în baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, iar pe parcursul urmăririi penale s-a aflat în stare de liberate.

În aceste circumstanțe instanța de apel a conchis că, emiterea de către organul de urmărire penală a ordonanței de scoatere a Marinei Cerempei de sub urmărire penală, nu denotă faptul că organul de urmărire penală a admis careva acțiuni ilicite, dat fiind faptul că efectuarea măsurilor operative de investigație este obligația organului respectiv, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de apel a reiterat că prin acțiuni ilicite se înțeleg acțiuni/inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale.

În speța dedusă judecării, instanța de apel a reținut că nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție sau a organului de urmărire penală, prin care s-ar stabili ca ilegale acțiunile organului de urmărire penală, cerință prevăzută de Legea nr.1545 din 25 februarie 1998.

La data de 21 februarie 2017, Mițul (Cerempei) Marina a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii și solicită recunoașterea faptului de încălcare a termenului de examinare a plângerii din 30 iunie 2014, depusă în baza art. 298 – 299² CPP.

În motivarea recursului a invocat că prin faptul că a fost recunoscută în calitate de bănuit în cauza penală nr. 2014031368 i-a fost încălcat dreptul la proprietate privată și dreptul la practicarea activității de întreprinzător individual.

Mai indică că i-au fost cauzate suferințe psihice și fizice prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și i-a fost încălcată prezumția nevinovăției.

Consideră că prima instanță a admis erori în cadrul examinării cauzei prin faptul că nu a obligat Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală al RM să întocmească rapoarte motivate.

Susține că concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii și au fost aplicate eronat normele de drept material.

Menționează că instanța de apel nu a înlăturat erorile comise de către instanța de fond și i-a fost încălcat dreptul la apărare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La caz, se constată că decizia instanței de apel din 02 noiembrie 2016, a fost expediată în adresa recurentei la data de 12 ianuarie 2017, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire nr. 35 276-4 (f. d. 185), însă date care ar confirma și recepționarea acestuia de către recurentă la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la data de 21 februarie 2017 împotriva deciziei instanței de apel din 02 noiembrie 2016, în termen.

La data de 24 martie 2017, în adresa intimațiilor Ministerului Justiției al RM, Procuraturii Generale a RM a fost expediată copia recursului declarat de către Mițul (Cerempei) Marina cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Însă, intimații Ministerul Justiției al RM și Procuratura Generală a RM nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Mițul (Cerempei) Marina, este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Mițul (Cerempei) Marina, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, or recurenta nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Mai mult, argumentele invocate în recurs se axează asupra fondului cauzei, constituind o reproducere a celor aduse în cererea de apel și în cererea de chemare judecată inițială.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Mițul (Cerempei) Marina, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Mițul (Cerempei) Marina, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Mițul (Cerempei) Marina, se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ion Druță

Tamara Chișca-Doneva